

Tom en Lila Aanwijzingen voor docenten

Geheimen over het milieu

De zalm van de rode bron

De reis van de zwaluwen

Heb jij het ook zo warm?

Samen!

Het Blauwe Eiland

Een cadeautje voor Biloulou

Het straatje van Fleur

De hoop van de Kayako's

Benny is een kampioen!

Geheimen over het milieu

Voor het lezen

Op de omslag staan twee heel verschillende soorten milieu. Het ene is landelijk, het andere industrieel. Hoe zie je het verschil? De fabrieken produceren veel rook. Bedenk waarom dat een probleem kan zijn voor het milieu.

Discussieonderwerpen

- Geef een samenvatting van de 3 geheimen die de bewaker van de stortplaats aan Tom en Lila vertelt. Bespreek ze één voor één. Kunnen de leerlingen manieren bedenken om te voorkomen dat de aarde nog zieker wordt?
- Geheimen moet je over het algemeen stilhouden, niet doorvertellen. Waarom wil de bewaker van de stortplaats dat Tom en Lila zijn geheimen doorvertellen?
- Vinden de kinderen dat we te veel dingen gebruiken en weggooiden? Kunnen ze ook zonder een aantal van hun bezittingen? Hoeveel hebben zij als ze zich vergelijken met sommige kinderen in andere delen van de wereld?
- Kijk naar de weersverwachting van vandaag. Is het morgen hetzelfde weer? En over een maand? Zorg ervoor dat de kinderen begrijpen dat klimaatverandering wordt gemeten door het zoeken naar patronen gedurende een lange periode, niet van dag tot dag.

Gerelateerde activiteiten

- Meet de temperatuur en regenval en noteer andere weersomstandigheden met behulp van weersymbolen. Is het weer zoals voor deze week werd verwacht en waren er grote weersveranderingen? Interview een aantal oudere familieleden en vrienden om ze te vragen naar hun herinneringen aan de weersomstandigheden toen zij jonger waren (recent klimaat). Zoek uit hoe wetenschappers veranderingen in weerpatronen meten.
- Als we allemaal minder energie zouden gebruiken, zou er minder koolstofdioxide worden uitgestoten. Teken een poster om een manier te laten zien waarop je jouw energiegebruik kunt verminderen; bijvoorbeeld, met de fiets gaan in plaats van de auto, of een trui aantrekken in plaats van de verwarming hoger te zetten.
- Bekijk nieuwsberichten over de mogelijke gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte, overstromingen, smeltende gletsjers en het effect op ijsberen. Schrijf een kort nieuwsbericht, citeer daarin een deskundige die zijn/haar mening geeft over de ramp.
- Doe iets positiefs! Organiseer een inzameling voor boeken, speelgoed en kleding en houd een verkoop om geld in te zamelen voor een goed doel.
- Werk in tweetallen om definities te bedenken van woorden die te maken hebben met klimaatverandering en hernieuwbare energie, en maak een woordenlijst die gebruikt kan worden bij de andere boekjes uit de reeks.

Samenvatting

Dit boek laat de leerlingen kennismaken met milieuproblemen die in de andere delen over Lila en Tom in meer detail aan bod komen. Lila het vosje ontdekt op de stortplaats een jongetje dat zich heeft verstopt in een kast. Zijn ouders hadden de kast weggegooid terwijl hij in de kast in slaap was gevallen! Hij heet Tom en ze worden al gauw vriendjes. De bewaker van de stortplaats vindt ze daar. Hij maakt zich zorgen over alle dingen die mensen weggooiden en ook over andere gevaren voor het milieu.

Terwijl ze wachten tot de ouders van Tom hem vinden, vertelt de man de twee vrienden 3 heel belangrijke geheimen. Maar het zijn geheimen die de hele wereld moet weten om de aarde op tijd te kunnen redden.

Trefwoorden

milieu
klimaatverandering
recyclage
broeikasgas
ozonlaag
CO₂-uitstoot
energieverbruik

De zalm van de rode bron

Voor het lezen

Een bron is een plaats waar water uit de grond komt en een rivier begint. Kunnen de kinderen nog meer waterbronnen bedenken? De vis op de omslag is een zalm, maar wat voor soort vogel is er afgebeeld? Bespreek wat reigers in het echt eten. Weten de kinderen of een zalm uit het water kan springen en waarom ze dat soms doen?

Discussieonderwerpen

- Waarom vecht de zalm voor zijn leven? Denk na over hoe vissen ademen en waarom het belangrijk is dat het water in de rivier schoon is. Kunnen de kinderen bedenken op welke manieren de rivier verontreinigd kan zijn geraakt? Kunnen de kinderen bedenken op welke manieren de bedreigde diersoorten in de oceaan beschermd zouden kunnen worden? Welke andere gevaren zijn er?
- Twee derde van de aarde wordt bedekt door water, maar toch heeft niet iedereen genoeg water om te drinken of zich te wassen. Zorg ervoor dat de kinderen beseffen dat er mensen zijn die, net als de oude vrouw in het verhaal, geen kraan of schoon water hebben. Bespreek hoe het moet voelen om de bijna altijd dorst te hebben.
- Denk na over alle verschillende manieren waarop we water gebruiken: thuis, op school en voor ons plezier. Probeer je voor te stellen wat je allemaal zou moeten veranderen als je al je water moet gaan halen in een emmer!
- Welke manieren kunnen de kinderen bedenken om thuis en op school water te besparen? Maak een lijst van alle verschillende manieren en probeer vast te stellen welke het belangrijkste zijn.
- Zijn er dichtbij rivieren waar de kinderen naartoe gaan? Zijn de rivieren schoon en zit er veel vis of hebben ze bewijs van verontreiniging gezien, zoals afval of water dat er olieachtig uitziet?

Gerelateerde activiteiten

- Probeer te berekenen hoeveel water je per dag gebruikt. Het doorspoelen van het toilet, bijvoorbeeld, kost ongeveer 7 liter water. Hoeveel spoel jij per dag weg? En je klas? Goede oefening voor de tafel van vermenigvuldiging van 7!
- Er zijn veel oorzaken van waterverontreiniging: industrieel afval, pesticiden, wasmiddelen, chemische lozingen en olielozingen. Al die stoffen kunnen in onze rivieren en zeeën terechtkomen. Giet een beetje motorolie in wat water en kijk wat er gebeurt. Experimenteer met het zuiveren van het water door het te filteren, of door watten, keukenpapier en dergelijke te gebruiken.
- Schrijf een gedicht over water in de vorm van een druppel of een kronkelende rivier.
- Bekijk filmpjes over landen waar een watertekort is. Maak een tekening om te vergelijken hoe de gezinnen daar water gebruiken en hoe je het zelf gebruikt.
- Zoek uit wat de levenscyclus van een zalm is en hoe hij tegen de stroom in probeert te zwemmen en springen om kuit te schieten. Het is een fantastisch schouwspel!

Samenvatting

Lila het vosje probeert voor de storm te schuilen als ze een reiger om hulp hoort roepen voor een zalm die doodgaat in de rivier. Lila's vriendje Tom denkt dat de rivier verontreinigd is en dus doet hij de zalm in een emmer. Uiteindelijk komen er mannen om de verontreiniging van de rivier aan te pakken en de zalm te redden. Tom gaat hierdoor nadenken over hoe kostbaar schoon water is.

Trefwoorden

bron
waterbron
verontreiniging
giftig
watertekort
bescherming
pesticiden
kuit schieten

De reis van de zwaluwen

Voor het lezen

Zwaluwen zijn opvallende vogels. Hoe kun je ze herkennen en hebben de kinderen ze wel eens gezien? Waarom vinden we zwaluwen mooi? Sommige kinderen weten misschien al dat zwaluwen hier alleen in de zomer wonen. Waar gaan de zwaluwen volgens hen in de wintermaanden naartoe?

Discussieonderwerpen

- Wat weten ze over de vogeltrek? Migreren alle vogels? Zijn er nog andere dieren die migreren?
- Zorg ervoor dat de kinderen begrijpen dat er een reden is dat zwaluwen migreren (koeler klimaat, beschikbaarheid van voedsel en een veilige plaats om te broeden).
Ze moeten migreren om te overleven.
- De zwaluwen arriveren laat in de stad Merlijn. Wanneer zouden ze normaalgesproken aankomen en vertrekken?
- Welke redenen worden er in het verhaal genoemd voor het verdwijnen van insecten en moerasgebieden (boeren die hun gewassen bespuiten, huizenbouw, autowegen en nieuwe speelplaatsen)?
- Aan het eind van het verhaal zegt de man in de ballon dat de zwaluwen belangrijk zijn. Vraag de kinderen om te bedenken of dat waar is en waarom. Als ze het ermee eens zijn, welke ideeën kunnen ze dan bedenken om de vogels te helpen?
- Zitten er kinderen in de klas uit een immigrantengezin? Waarom moest hun familie naar een ander land reizen om daar te gaan wonen? Was hun reis om een of andere reden moeilijk?

Gerelateerde activiteiten

- Zoek uit waar en wanneer zwaluwen migreren. En hoe zit het met andere vogelsoorten? Hoe ver en in welke richting reizen ze? Niet alle soorten trekken in de zomer naar Nederland en België, er zijn ook winterbezoekers. Teken hun routes en reisrichting op een wereldkaart, je zult zien dat het deel over de zee zo kort mogelijk is.
- De zwaluwen hadden erge honger omdat ze niet genoeg insecten konden vinden. Het kost sommige vogels erg veel moeite om onze koude winters te overleven. Maak een voedersilo van een oude plastic fles of een vogelcake van zaden en vet.
- Bestudeer andere dieren die migreren, zoals de gnoe, de monarchvlinder en sommige walvissoorten. Doe een toneelstukje over hun migratie en de gevaren die ze onderweg tegenkomen. Hierbij kunnen poppen en een verteller gebruikt worden.
- Breng een bezoek aan een nabijgelegen natuurgebied om verschillende vogelsoorten en hun leefomgeving te observeren en er meer over te weten te komen. Maak een tentoonstelling of informatieboekje over vogels in het gebied waar je woont.
- Boeren gebruiken steeds vaker milieuvriendelijke landbouwmethoden om belangrijke leefomgevingen zoals heggen te beschermen. Schrijf een brief naar een boer uit de omgeving en vraag welke acties hij onderneemt en of dat goede resultaten geeft. Het zou nog beter zijn als er een boer bij jullie op school kan komen om te vertellen wat hij doet om het milieu te helpen.

Samenvatting

De zwaluwen staan op het punt de hete woestijn te verlaten en hun reis naar het noorden te beginnen voor de zomer. Intussen maakt Tom zich zorgen, omdat het al lente is er maar er nog geen zwaluwen zijn gearriveerd. Dan verschijnt er een luchtballon. De man in de ballon heeft 4 uitgeputte zwaluwen opgepikt tijdens zijn reis. Hij legt uit dat ze niet genoeg insecten konden vinden om te eten of niet genoeg water om te drinken. Lila helpt door ze te voeden, maar iedereen blijft bezorgd dat het alleen maar slechter zal worden voor de arme zwaluwen!

Trefwoorden

migratie
woestijn
navigatie
soorten
overleving
heggen
moeras

Heb jij het ook zo warm?

Voor het lezen

Als je de titel en de illustratie op de omslag ziet, waar zou het verhaal dan over kunnen gaan? Kunnen de kinderen uitleggen hoe een brand ontstaat in warm weer? Heeft Tom een droom of een nachtmerrie? Hebben ze de helm op het bed van Tom gezien?

Discussieonderwerpen

- In het verhaal wordt uitgelegd wat de oorzaken kunnen zijn van klimaatverandering en wat de gevolgen zijn als er nog meer broeikasgassen worden geproduceerd. Vraag de kinderen om in paren te praten over de feiten die ze hebben geleerd uit het verhaal. Daarna vertellen ze de klas erover.
- De baas van de brandweerploeg vertelt Tom dat we allemaal ons deel van de verantwoordelijkheid moeten dragen voor onze bijdrage aan deze problemen. Hoe kunnen we dat doen? Welke suggesties hebben de kinderen uit het verhaal opgepikt en kunnen ze nog andere manieren bedenken om te helpen?
- Bespreek wat er wordt bedoeld met hernieuwbare energie en waar die energie vandaan kan komen.
- Welke ervaringen hebben de kinderen zelf met brand? Bespreek een aantal gevaren en controleer of ze weten hoe ze veilig kunnen blijven. Dit kan een mooie gelegenheid zijn om op school een brandoefening te houden!
- De burgemeester wil de brandweermannen een medaille geven omdat ze zo dapper zijn. Waarom weigeren ze de medaille? Wie zijn de helden van de kinderen en zijn dat 'echte' helden of niet?

Gerelateerde activiteiten

- Ga eerst na wat je allemaal al weet over klimaatverandering en bedenk dan wat je nog zou willen uitzoeken.
- Bestudeer de gevolgen van klimaatverandering in je eigen land en in de rest van de wereld. Bekijk verslagen van persoonlijke ervaringen over overstromingen, droogte, bosbranden, stormen, enz.
- Film een nieuwsbericht of schrijf een krantenartikel over de brand net buiten de stad Merlijn. Zorg dat je daarin ook de mening van een deskundige wetenschapper over de mogelijke oorzaak opneemt.
- Doe een experiment om aan te tonen wat het gevolg is van de concentratie van meer broeikasgassen. Leg op een zonnige dag 2 thermometers buiten en plaats een ervan onder een glazen pot. Wat gebeurt er en waarom?
- Doe op school of thuis een onderzoek om te zien hoeveel energie er wordt verspild. Zijn de lichten en computers uit? Hebben de ramen dubbele beglazing en tochten ze niet? Staat de verwarming niet te hoog? Wordt er gerecycleerd en hergebruikt? Stel een actieplan op.
- Schrijf een weersverwachting voor verschillende delen van de wereld over 50 jaar.
- Zoek een en ander uit over de verschillende soorten hernieuwbare energie, zoals wind-, zonne- en waterenergie. Kun je een modelwindmolen maken die gaat draaien in de wind?

Samenvatting

Het is bloedheet in de stad Merlijn en het tv-nieuws waarschuwt voor het gevaar voor bosbranden. En ja hoor, de brandweer moet uitrukken voor een enorme brand. De brandweermannen hebben niet genoeg water, dus Tom neemt ze mee naar een geheime bron. De vossenjongen van Lila zitten vast in het bos, maar een dappere brandweerman redt ze. Eind goed, al goed. Of niet? Tom leert over de bedreigingen die worden veroorzaakt door de klimaatverandering en broeikasgassen. En hij leert hoe we met vereende krachten de dingen kunnen verbeteren.

Trefwoorden

broeikasgassen
klimaatverandering
hernieuwbare energie
fossiele brandstoffen
uitstoot

Samen!

Voor het lezen

Bekijk de omslag en bespreek welke dieren er te zien zijn. Kijk ook naar de omgeving en vraag de kinderen om na te denken over andere wilde dieren die ze zouden kunnen vinden. Laat ze kennismaken met de termen leefomgeving en biodiversiteit.

Discussieonderwerpen

- Vestig de aandacht van de kinderen op de tegenovergestelde meningen die Oude Basiel en Tom hebben over de beverdam.
- Tom, Lila en Oude Basiel ontdekken vleermuizen die in een grot wonen. Vleermuizen zijn nachtdieren. Wat betekent dat? Kunnen de kinderen nog andere dieren verzinnen die 's nachts tevoorschijn komen?
- De burgemeester legt uit wat het doel is van Natura 2000 plekken. Gebruik het internet om meer te weten te komen over het programma en zoek op of er bij jou in de buurt van die plekken zijn.
- Wat weten de kinderen over het leven van bijen? En weten ze hoe honing wordt gemaakt? Is dat de enige belangrijke reden om bijen te beschermen?
- Bespreek de inhoud van de kistjes en de manieren waarop de wilde dieren worden geholpen. Wat zouden we verder nog kunnen doen om bedreigde dieren en leefomgevingen te beschermen?

Gerelateerde activiteiten

- Ga naar een Natura 2000 plek of een ander beschermd natuurgebied in de buurt en leer meer over de plaatselijke wilde dieren en hun leefomgeving. Als dat niet lukt, vraag dan bijvoorbeeld een boswachter om naar je school te komen.
- Doe onderzoek op het schoolterrein. Je kunt bijvoorbeeld gegevens verzamelen over de planten en dieren die je ontdekt door te observeren waar ze zitten en welke leefomstandigheden ze prettig vinden.
- Maak een accordeonboekje om de levenscyclus van een kikker in te noteren, van eitje tot kikkervisje tot volgroeide kikker.
- Ga de vijver in! Teken de dieren en planten zorgvuldig na, zodat je ze later kunt identificeren.
Zorg ervoor dat je alle planten en dieren weer in hun natuurlijke leefomgeving terugzet.
- Verzamel feiten over het wild in het gebied waar je woont en zet je eigen informatiecentrum op. Probeer informatie te geven over waar de dieren en insecten leven en wat ze eten en zorg dat je plaatjes en diagrammen hebt zodat mensen de dieren gemakkelijker kunnen identificeren. Vergeet niet om de mensen informatie te geven over eventuele bedreigingen van de leefomgeving van de verschillende soorten.
- Zoek meer uit over een van de dieren uit het verhaal en over de dingen die een bedreiging vormen voor dat dier, zoals de aanleg van een weg, huizenbouw, verontreiniging en pesticiden. Schrijf een avonturenverhaal dat is gebaseerd op de strijd om te overleven.
- Zoek de geschiedenis van de London Bridge op. Leer over de verschillende soorten bruggen over de hele wereld en hoe ze zijn gebouwd. Probeer een brug te maken van rietjes. Test hoeveel gewicht de brug kan dragen.

Samenvatting

Tom en Lila ontdekken dat imker Basiel de beverdam die de rivier verspert aan het afbreken is.

Tom haalt Basiel over om met hem mee te gaan op een wandeling om in de vallei de dieren in het wild te zien. Naast wilde dieren vinden ze onderweg ook mysterieuze houten kistjes. Een van de mysteries wordt opgelost als de burgemeester onthult wat er in de kistjes zit. En Lila lost een ander mysterie op als ze ontdekt wie hen de hele tijd volgt!

Trefwoorden

leefomgeving
kolonie
nachtdieren
biodiversiteit
vallei
salamander
bedreigd
Natura 2000

Het Blauwe Eiland

Voor het lezen

Laat de kinderen de omslag bekijken en vraag of ze wel eens van het Blauwe Eiland hebben gehoord.

Denken ze dat het echt bestaat? Waar ligt het eiland volgens hen?

Kunnen de kinderen de zeedieren op de omslag identificeren?

Praat over andere dieren die de duiker zou kunnen zien. Wijs op het milieulogo.

Waarom zouden er een schildpad en koraal op het plaatje staan?

Leg uit dat het nodig is om voor het onderzeese milieu te zorgen en achterhaal wat ze al weten over de gevaren die het onderzeese milieu bedreigen

(bijv. overbevissing, zee-afval, commerciële exploitatie, verontreiniging door chemicaliën, medicijnen en oplosmiddelen).

Discussieonderwerpen

- Lenny en de kustwacht waren heel boos op de koraaldieven. Waarom? Bespreek wat de gevolgen zouden kunnen zijn voor het onderzeese milieu. Wat leren we over de redenen van de duikers om het koraal en de schildpadden te stelen? De docent of een van de leerlingen zou kunnen spelen dat hij een van de dieven is en kan proberen hun acties te verdedigen!
- Kunnen de kinderen bedenken op welke manieren de bedreigde diersoorten in de oceaan beschermd zouden kunnen worden? Welke andere gevaren zijn er? (Let op het in de knoop geraakte visnet, plastic tasjes, verontreiniging, olievlekken.)
- Waar ter wereld vinden we koraalriffen en schildpadden? Welke omstandigheden hebben zij nodig om te kunnen overleven?

Gerelateerde activiteiten

- Tom werd bij terugkomst als held binnengehaald. Doe net of je een verslaggever van de plaatselijke krant bent en schrijf een artikel over de arrestatie. Kun je een pakkende krantenkop verzinnen? Misschien kun je ook wat mensen citeren die erbij betrokken waren.
- Stel je voor dat de schildpadden Tom en Lila zouden kunnen bedanken omdat die hen gered hebben. Schrijf een dialoog over het gesprek dat ze hebben of maak een kort filmpje over de mening van de schildpadden.
- Zoek met behulp van internet en andere informatiebronnen naar feiten over koraal of schildpadden en gebruik die feiten om een informatieblad, een brochure over ecotoerisme of een poster te maken.
- Zoek uit waar CITES voor staat. Welke regels zou jij opstellen om de zeeën te beschermen? Schrijf je eigen handvest.
- Wat wordt er gedaan om het koraal en de schildpadden te beschermen en behouden? Zoek uit wat 'schildpadden monitoren' is en teken hun reis van strand naar rif op een wereldkaart.
- Bedenk hoe een jaar uit het leven van een zeeschildpad eruitziet. Werk in groepjes om een grote muurschildering te maken van de levenscyclus van een schildpad.
- Maak een kijkdoos van de oceaan. Laat zien wat het ideale milieu is voor koraalrif en schildpadden. Gebruik een oude schoendoos en onzichtbaar draad om vissen en andere zeebewoners op te hangen, zodat je een 3D-effect krijgt.

Samenvatting

In het boekje Het Blauwe Eiland ontmoeten we Tom en Lila het vosje. We beleven een spannend avontuur met hen en ontdekken hoe belangrijk het is om de onderzeese wereld te beschermen.

Trefwoorden

milieu
verontreiniging
beschermen
bedreigd
overleven
handvest
behoud

Een cadeautje voor Biloulou

Voor het lezen

Als ze naar de omslag kijken, kunnen de kinderen dan raden wat Biloulou krijgt? Hoe oud is Biloulou ongeveer? Weten ze nog welk speelgoed ze zelf hadden op die leeftijd en hoe ze toen waren?

Discussieonderwerpen

- Wat zijn de favoriete speeltjes van de kinderen? Hebben ze ook speelgoed waar een batterij in moet en wat zijn de voor- en nadelen daarvan? Vraag ze om andere manieren te bedenken waarmee speelgoed kan worden aangedreven.
- Tom wil 'het mooiste cadeau ter wereld' kopen voor Biloulou. Wat zouden de kinderen kiezen? Zou dat het mooiste cadeau ter wereld zijn als ze rekening houden met de gevolgen voor het milieu?
- Begrijpen de kinderen waarom Lila zich zo ergert aan de verpakking van de speelgoedhond? Is dat een probleem waar ze zelf wel eens bij stilstaan?
- Vraag de kinderen om te vertellen over dingen die ze zelf hebben gemaakt van oud materiaal en natuurlijke dingen die ze hebben gevonden. Vinden ze het een goed besluit van Tom om zelf een cadeautje te maken? Tel de mensen in het verhaal die er een goed gevoel van kregen.
- Op het eind ontdekt Tom een onbetaalbare schat: vriendschap. Bespreek de betekenis van 'onbetaalbaar' en laat de kinderen bedenken welke andere dingen er in die categorie passen.

Gerelateerde activiteiten

- Kijk eens naar je favoriete speeltjes. Waarom zijn ze zo speciaal? Maak een overzicht om te laten zien welke speeltjes een batterij hebben, op welke andere manier ze zouden kunnen bewegen, van welk materiaal ze zijn gemaakt en voor welke leeftijdsgroep ze het geschiktst zijn.
- Batterijen slaan elektriciteit op. Zoek uit hoe je ze veilig kunt gebruiken en weggooien.
- De trein van Biloulou was een speeltje dat hij kon meetrekken. Bekijk hoe de wielen om een as heen draaien. Probeer je eigen speelgoedvoertuig te maken. Probeer zoveel mogelijk materiaal te hergebruiken.
- Onderzoek welke krachtbronnen er naast batterijen worden gebruikt om speelgoed te laten werken (bijv. opwinden, trekken en duwen, wind, uurwerkmechanisme). Je kunt heel veel ideeën op het internet vinden.
- Vraag je ouders en grootouders met welk speelgoed zij vroeger speelden en probeer wat voorbeelden te verzamelen. Kun je een speelgoedtijdslijn maken die van vroeger naar nu loopt? Je kunt ook een tentoonstelling opzetten, net als de burgemeester in het verhaal.
- Bedenk welke soorten speelgoed goed of slecht zijn voor het milieu. Hergebruik van speelgoed is één manier om te helpen. Je zou speelgoed kunnen verkopen of oud speelgoed inzamelen en dat doneren aan een goed doel voor kinderen, een speelgroep in je woonplaats of een ziekenhuis.

Samenvatting

Biloulou, het buurjongetje van Tom, heeft een batterij uit een van zijn speeltjes ingeslikt en hij moet naar het ziekenhuis. Tom maakt zich erg veel zorgen en hij wil het mooiste cadeau ter wereld voor hem kopen.

Maar als hij een plastic hond kiest die blaft, heeft Lila daar haar eigen ideeën over! Ze herinnert hem aan de problemen die kleven aan het kopen van nieuw speelgoed. Tom besluit dat het een beter idee is om een houten trein te maken voor Biloulou. En het lijkt erop dat iedereen het met hem eens is!

Trefwoorden

verpakking
batterij
milieuvriendelijk
biologisch afbreekbaar
tentoonstelling

Het straatje van Fleur

Voor het lezen

Vraag de kinderen hoe ze denken dat het straatje van Fleur eruitziet. Klinkt het als een leuke plaats om te wonen? Wanneer is een plaats niet leuk om er te wonen?

Discussieonderwerpen

- Fleur is niet gewend aan verkeerslawaaï en uitlaatgassen en het oversteken van een drukke weg. Vraag de kinderen om elkaar te herinneren aan verkeersveiligheid. Welke leeftijdsgroep loopt volgens de kinderen het grootste risico op straat? Ze zijn misschien wel verbaasd dat niet alleen kleine kinderen beter moeten opletten.
- Weten ze wat ze moeten doen als een vriendje wordt aangereden? Was het goed dat Tom wilde zorgen dat het bloeden stopte? Wanneer en hoe zou je een ambulance bellen?
- Kasper, de wijkagent, zegt tegen de bestuurders dat er heel veel vieze lucht vrijkomt als ze hun motor laten loeien. En daardoor warmt de aarde op. Waarom? Weten de kinderen iets over de opwarming van de aarde (klimaatverandering)?
- Lotte besluit om lopend naar haar muzieklees te gaan, omdat het sneller gaat en beter is voor het milieu. Vinden de kinderen dat het beter is om auto's minder te gebruiken? Kunnen ze nog andere manieren bedenken om de verontreiniging die wordt veroorzaakt door uitlaatgassen te verminderen?
- Bedenk waar er in de omgeving voetgangersgebieden of fietspaden zijn. Welk openbaar vervoer is er bij jullie beschikbaar?
- Hoeveel kinderen hebben een fiets en zijn er kinderen die op de fiets naar school komen? Het is te hopen dat ze allemaal een fietshelm dragen. Zijn er nog andere veiligheidszaken waar ze aan moeten denken?
- Zoek uit welke gassen luchtverontreiniging veroorzaken (koolmonoxide, stikstofdioxide, koolwaterstof, enz.) en of alleen het verkeer die gassen produceert.

Gerelateerde activiteiten

- Doe een onderzoekje naar de wijze waarop leerlingen in jouw klas naar school komen. Gebruik een programma voor gegevensverwerking om de informatie te presenteren. Je kunt ook gedurende korte tijd onderzoek doen naar verkeersgebruik in een bepaalde straat (noteer het soort voertuigen en het aantal inzittenden). Herhaal dat op een ander tijdstip van de dag om de bevindingen te vergelijken.
- Fleur koos ervoor om met de boot naar huis te gaan. Was dat een betere keuze dan het vliegtuig? Ontwerp een pamflet of poster om jouw transportkeuze aan te bevelen.
- Bekijk op het internet afbeeldingen of filmpjes van het verkeer in grote steden in India of China. Zoek uit hoe Amsterdam het verkeersprobleem aanpakt.
- Maak een filmpje of toneelstukje dat jullie in de aula kunnen opvoeren om andere kinderen informatie te geven over de gevaren in het verkeer en om ze te vertellen hoe ze veilig over straat kunnen, ook als ze fietsen.
- Luchtverontreiniging is geen nieuw probleem. Onderzoek hoe de Industriële Revolutie zo'n 200 jaar geleden smog veroorzaakte in Londen.

Samenvatting

Fleur komt bij Tom op bezoek in Merlijn. Haar eerste indrukken zijn niet zo goed! Ze klaagt net over het lawaai en de uitlaatgassen in het Netelstraatje als ze door een ongeduldige bestuurder omver wordt gereden. Als het drama voorbij is, overtuigt Tom de burgemeester ervan dat er iets aan het verkeer gedaan moet worden. De burgemeester maakt van het Netelstraatje een voetgangersgebied. De straat krijgt een nieuwe naam ter ere van Fleur: het Fleurstraatje.

Trefwoorden

verontreiniging
opwarming van de aarde
klimaatverandering
voetganger

De hoop van de Kayako's

Voor het lezen

Bekijk de omslag en vraag de kinderen waar het verhaal zich volgens hen afspeelt. Welke aanwijzingen zijn er? Kijk naar het omringende landschap en de kleding die de man draagt. Wie zijn de Kayako's volgens de kinderen? En waarom zou Fleur zo bezorgd kijken?

Discussieonderwerpen

- Wat weten de kinderen over het regenwoud? Het regenwoud in het verhaal is een tropisch regenwoud. Bespreek de plaatsen waar tropische regenwouden te vinden zijn en hoe het klimaat er is.
- In het verhaal hebben de houthakkers het bos gekapt op de plek waar het dorp van de Kayako's lag. Waarom? Laat de kinderen kennismaken met de term ontbossing en bespreek hoe het moet zijn voor de mensen die er wonen.
- Naori praat over 'het land van mijn voorouders'. Begrijpen ze wat dat betekent? Hoeveel stammen wonen er volgens de kinderen nog steeds in de regenwouden en hoe zou hun leven eruitzien?
- Zorg ervoor dat de kinderen begrijpen hoe belangrijk bomen zijn voor de mens. Blader terug naar bladzijde 9 voor de uitleg die Tom geeft. Het behoud van het regenwoud helpt bij het beschermen tegen klimaatverandering. Bovendien blijft de biodiversiteit van de flora en fauna behouden. Begrijpen de kinderen de levenscyclus waar Naori over praat op bladzijde 14?
- Tel de verschillende dieren en vogels die in het verhaal voorkomen en zet ze in een lijst.
- Tom biedt zijn excuses aan de Kayako's aan. Waarvoor? Welke suggesties doet hij om het regenwoud te behouden? Kunnen de kinderen nog meer ideeën bedenken?
- Bespreek waarom Tom zo ontroerd is door het geschenk dat de Kayako's hem geven. Had het geschenk veel waarde? Laat de klas nadenken over de manier waarop ze iemand in hun land zouden verwelkomen en wat ze hen zouden geven.

Gerelateerde activiteiten

- Ga, als het kan, naar een nabij gelegen bos en observeer de verschillende boomsoorten en hun vorm. Als je weer terug op school bent, maak je een lijst van je observaties en vergelijk je die met filmpjes van het regenwoud op het internet. Uit welke verschillende lagen bestaat het regenwoud?
- Zoek met behulp van boeken of het internet (probeer Google Earth) uit waar tropische regenwouden liggen en waarom het Amazonegebied het grootste is. Markeer ze op een wereldkaart zodat te zien is in welke landen grote gebieden uit regenwoud bestaan. Jullie kaart zou de kern kunnen vormen van een tentoonstelling met informatie over flora en fauna.
- Meer dan de helft van de diersoorten woont in regenwoudgebieden verspreid over de hele wereld. Kun je een regenwoudalfabet maken? Maak van ieder dier een kaartje met een foto en geef informatie over hoe hij eruitziet en over zijn gewoontes.
- Zoals Fleur al zei, komen veel medicijnen uit het regenwoud. Net als een heleboel eten, zoals koffie, chocolade en exotisch fruit. Onderzoek het productieproces van koffie of chocolade van plant tot product en maak er een diagram van.

Samenvatting

Tom, Lila en hun vriendinnetje Fleur reizen naar het tropisch regenwoud om de neven van Fleur te bezoeken bij de stam van de Kayako's. Maar ze krijgen de schrik van hun leven: hun dorp is verdwenen! De vrienden zien de verwoesting van het regenwoud en ontdekken de schoonheid van het woud en leren hoe belangrijk het is voor de aarde.

Trefwoorden

tropisch
ontbossing
bladerdak
biodiversiteit
duurzaam
inheems
Amazone
voorouders

Benny is een kampioen!

Voor het lezen

Vraag de kinderen om na te denken over de titel. Waarom zou Benny een kampioen zijn? (Vergelijk de ideeën aan het eind van het verhaal.) Denken de kinderen dat fietsen goed zijn voor het milieu of slecht? Hoeveel van hen gebruiken de fiets?

Discussieonderwerpen

- Aan het begin van het verhaal kijkt Raoul verdrietig, maar aan het eind is hij heel blij. Waarom? Welke belangrijke lessen hebben de vrienden van hem geleerd? Praat over de reden dat het 'in de goede oude tijd' belangrijk was om dingen te repareren.
- Kijk naar de rol die Lila in het verhaal speelt. Hoe communiceert ze? Tel de verschillende manieren.
- De vader van Benny zegt dat je nieuwe dingen moet kopen. Waarom denkt hij dat en zijn de kinderen het met hem eens? Denk jij wel eens na over wat er met de oude dingen gebeurt als je nieuwe dingen koopt?
- Weet iemand waar het plaatselijke recyclagecentrum is? Zijn er nog meer plaatsen in de buurt waar gerecycleerd wordt?
- Op bladzijde 14 kijkt juffrouw Pipette naar een onderdeel van een oude fiets. Welke onderdelen zijn te zien en welke onderdelen ontbreken om er weer een bruikbare fiets van te maken?
- Raoul vertelt de kinderen dat nieuwe dingen de middelen van de aarde opgebruiken. Op welke manier helpt recycleren bij het zorgen voor de aarde? Zet de argumenten en tegenargumenten op een rijtje (vergeet niet dat het goedkoper is om te repareren en hergebruiken!)
- Hoe voelde Benny zich aan het eind van het verhaal? Kreeg hij wat hij wilde en was hij gelukkiger dan als hij een nieuwe fiets had gekocht?

Gerelateerde activiteiten

- Zoek uit wat de begrippen 'verminderen', 'hergebruiken' en 'recycleren' precies betekenen. Maak een webpagina of poster om reclame te maken voor deze 3 begrippen of om mensen aan te moedigen gerecycleerde producten te kopen.
- Organiseer een klasse-uitje naar het plaatselijke recyclagecentrum of nodig iemand uit om te komen praten over dingen die kunnen worden gerecycleerd en op welke manier dat kan. Beeld het recyclageproces van één soort materiaal uit (plastic, papier, metaal, glas) en laat iedere stap zien, van vuilnisbak tot nieuw product.
- Maak met gebruik van gerecycleerd afval personages die een verhaal vertellen over de manieren waarop afval kan worden verminderd of gerecycleerd. Een van de personages is bijvoorbeeld iemand die niet in recyclage gelooft. Je kunt achtergrondmuziek verzorgen door een 'afvalorkest' samen te stellen! Maak instrumenten van oude flessen, pannen, over een doos gespannen elastieken, enz.
- Wat gebeurt er met het eten dat op jouw school overblijft? En thuis? Hoe wordt compost gemaakt en welke dingen vergaan? Experimenteer met verschillende afvalmaterialen om te zien hoe lang het duurt voor ze afgebroken zijn. En misschien kun je wel je eigen compost maken!
- Teken een diagram van een fiets en benoem de onderdelen. Kijk zorgvuldig naar de werkende onderdelen. Zoek meer uit over fietsonderhoud en fietsveiligheid.

Samenvatting

Toms neefje Benny is erg opgewonden, want hij gaat een nieuwe fiets kopen. Maar daar denkt Lila anders over! Ze neemt Tom en Benny mee om alle oude, kapotte fietsen van Merlijn te verzamelen en Raoul, een voormalig fietskampioen, is dolgelukkig dat hij kan laten zien hoe de fietsen hergebruikt kunnen worden.

Trefwoorden

verminderen
hergebruiken
recyclen
compost
afbreken
diagram